

Türk.
Misc.

N: 157

1936 MODELİ GENÇLER

VE

ZAVALLI

PEYAMI

S A F A

YAZANLAR:

KEMAL TAHİR

■

SUAD DERVİŞ

■

AHMED CEVAD

■

A. Cevad Neşriyatı

- Ağlayan Nar ile Gülen Ayva
10 kuruş Kemal Ahmed
- Aşkın Metatiziği
35 kuruş Şopenhauer
- Mahkûmlar
30 kuruş Maksim Gorki
- İt Ürür Kervan Yürür
25 kuruş Orhan Selim
- 1936 Modeli Gençler ve Zavallı
Peyami Safa
- Kemal Tahir - Suad Derviş - A. Cevad
10 kuruş

Alman Faşizmi ve Irkçılığı

NÂZİM HİKMET

Dünyayı en çok alâkadar eden Faşizm ve Irkçılık meselesi için en salâhiyettar, en kuvvetli kalemlerin tetkiklerine istinaden şair Nâzım Hikmet'in yazdığı en özlü bir ilim ve kavga kitabıdır.

SELÂMET BASIMEVİ

1936 MODELİ GENÇLER VE ZAVALLI PEYAMİ SAFA

Talebe birliği (Namık Kemal) meselesi etrafında ne söyleyecek ?

Bir kaç, küçük burjuva münevverinin kalles ve bulanık tabiyesiyle kocaman bir ihtifâl yapıveren ve bu ihtifâlde bol bol (yaşasın) ve (Kahrolsun) diye haykıran bazı 1935 - 1936 üniversite gençleri, bu hareketlerini hangi bakımdan müdafaa edecekler acaba ? diye düşünüyordum.

Herhangi bir ölünün arkasından ihtifâl yapmak belki bir kadirşinaslıktır. Haydi daha geniş söyleyeyim belki muazzam bir pot kırmak değildir.

Fakat bu rahmetli eğer, şahsında, Peyami Safanın söylediği gibi (hürriyet ve saireye benzer ebedî kıymetler) alkışlanan bir zat olursa, alkışçıların söyleyecekleri hakikaten merak edilir.

Talebe birliğinin (Namık Kemal) adındaki broşürünü tetkika başlamadan ével, ihtifalde en yaman, en ağlatıcı nutku söylemiş olan, sayın Cingöz muharriri, kültürcü Peyami Safanın da bu broşürü beğenmediğini hatırlatayım.

Metafizik şairlerimizin haklı olarak alışamadıkları bu çamur dünya zaten böyledir. Çok defa aynı fikirlerin, aynı baygın temposunu vuruyor zannetdiklerimiz, böyle tabantabana zıd çıkarlar.

Bu çeşid zıddiyetler ekseriya komik olur ama meselemizin gülmeğe tahammülü yoktur.

Koca ihtifali yapıdınlarla yapanlar elbirliğ ile ortaya koydukları marifetde meğer hiç anlaşılmamışlar.

Bir takımları : «biz Namık Kemali... şey için... şey diye... şeyi şey ettiği için... alkışlıyoruz» diyorlar. Yani niçin alkışladıklarını hala bilmiyorlar,

Öte tarafda asıl ustalarsa : «ne diyorsunuuz? böyle şeymi olur? siz Namık Kemalın şahsında filân ve falan kıymetlerin ebediliğini alkışladınız» diye artık safiyane bir kadirşinaslığın daracık çerçevesini çokdan parçalayan bir vakıya ad koymağa uğraşıyorlar.

Mesele böylece insanın içini sızlatan bir melodram biçimine girmeyüp, akla bazı sualler getirmese, (zayallı Peyami Safa) bu hailenin teatral son sözü olabilirdi.

Fakat arzu etmeye etmeye düşündüm :

Namık Kemal ihtifalini yapanlar belliki anlaşılamamışlar. Şu halde bu ihtifale önyak olanlar mı, yoksa bunların arkasında gırtlak ve avuç paralanlar mı okka altına gitti? yani kim kimi aldatdı?

Talebelerin çıkardığı, ağzı süt kokan, basit ve basit olduğu kadarda kuzu gibi broşür hakikati haykırıyor: aldananlar yine delikanlılar.

Aldatanlara gelince: onların zaten ne kadar döneke ne kadar kandırmakda ve atlatmakda usta oldukları, yazılarından, hatta cümle tertiplerinden belli.

Öyle ise samimi olarak aldananların günahı yokmu, diyorsunuz?

Acele etmeyein. İnsan bir mevzuda bir kere aldanabilir. Buna söz yok. Fakat ölümünden yarım asır geçmiş bir adamı göklere çıkarmak için aldatılanlar, bu, boş bulunmaları üzerinden, hemen bir kaç ay geçmeden, aynı hatayı, hemde bu se-

fer kimsenin tesiri altında kalmadan nasıl tekrar ederler ?

Ve nasıl olurda üniversitede okuyan bir takım gençler, hayatı tarihten sonra, yani kitab, mecmua ve gazete devrinde geçmiş bir adamın kıymetini, eserleri mevcut olduğu halde ölçemezler ve tarihte lâyık olduğu yeri kesdirip atamazlar ? Ve yine nasıl olurda çıkardıkları broşürü, ağzına kadar, ancak sokak başlarında söylenebilecek çok iptidai nümaysi nutuklarıyla doldururlar ?

İlim yapan gençlerden, hatalı olduğu yüzde yüz tahakkuk etmiş bir hareketin izahı böylemi beklenirdi ?

İnkâr etmiyorum: Namık Kemal, tarihin sey-
rinde ferdi vazifesini, daha iyi başarması kabil iken
şöyle böyle becermiş bir fanidir.

(Şöyle böyle becermiş) sözüne hiddetlenmeyin. On dokuzuncu asır sonlarında Avrupada yaşamış. Kemalden bu gün elimizde kalan nedir ?

Ciddiyeti komikliğe dönmüş bir iki makale, bir takım kafiyeli cümleler, birde (Padışahım çok yaşa)sı, traş edilen bir piyesi.

Namık Kemal palazlanmak ihtiyacı ile kıvranan müslüman—yerli burjuvazinin davulunu çalan bir kahramandı.

O, Avrupa emperyalistlerinin müstebid Abdülhamid kanalından geçen komisyonculuğunu, padişahlığı yerinde bırakarak bir parlamentoya devretmek isteyen ve bu parlamento azalarının da (Fırkai mümtaze) den seçilmesi lâzım geldiğini asla unutmayan bir hurriyet fedaisi (1) idi. Bunlarda mutabıkız.

Fakat o, aynı zamanda hem ümmetçi, hem halifeci, hem padişahçı değil midir?

Halbuki on dokuzuncu asrın Avrupasında Cumhuriyet yok muydu? yoksa onda dünyada olup bitenleri sezip anlayacak feraset vardıda ondokuzuncu asır İngilteresinde bile Abdülhamid istibdadından mı korktu? yani ölümünden 50 sene sonra 1936 üniversitelilerini heyecandan heyecana düşüren müteveffânın geri fikirli bir ileri inkılâpçı oluşu da dehasına saklanmış bizim anlayamayacağımız bir başka meziyetimi?

Hiç birisi değil.

O, neden mi, ümmetçilikden, padişahçılıktan, âlerisini göremedi ve isteyemedi?

Çünkü, dehasını (1) dikkatle bir köşeye bırakırsak — fevkalâde hayalperest, fevkalâde realiteden uzak bir adam değildi ve böyle olduğu için Hüseyin Cahid ve hatta Peyami Safa gibi babacan birer liberal olamadı

Çünkü o, ne Peyami Safa gibi fikirsizdi; ne de Hüseyin Cahid Yalçın gibi, hitab ettiği kitleyi kaybetmişti. O, bizzat kendisinin ve istinadettiği zümrenin—yerli burjuvazının—menfaatlerini görebiliyordu ve görebildiği içindirki meşhur (Hürriyeti efkâr) makalesinde aşağı yukarı şöyle haykırıyordu :

— Hurriyyet ... hurriyyet... diyorum amma, bende biliyorum ki bu (Hurriyyet) bizim memleketimize hod behod getirilemez, olurya bu hurriyyetden bilistifade bir takım (Efkârı muzirre) (Neşrütamim) edilir. O zaman nemi yaparız? hiç korkmayın efendilerim. Hele biz şu Kızıl sultan belâsını bir yola getirelim. Hele kasaların anahtarları bir elimize geçsin. Bakın o zaman bu fakirin dağarcığında ne cici oyuncaklar var. Sansörün alâsı. Neşriyatın, serlevhasından sonuna kadar, kontrolü. Memnuiyetler, yasaklar, hep hazır. Siz hele elbirliği ederek şu, tek müstebidi ya adam edin veya başkasile değiştirin, sonrasını, evvelâ sizin sonra-

da da Tanrı ve Âli Osman sülâlesi sayesinde yola koyarız.

Tabii anlıyorsunuzdur, Bu (Neşrütamim) edilecek (efkârı muzirre), (fırkai-mümtaze) yi tutan ve Ali Osmana canını kurban edeceğini saklamayan eşsiz inkılâpçı Namık Kemal için sade soldan sade (avam) dediği emekçi (güruhundan) gelebilirdi. Zaten Namık Kemal devrinin bu memleket için en büyük afeti olan yarı müstemlekeligini bile görememiş yani emperyalizme Ziya paşa kadar olsun karşı koymak istememişti.

O yalnız, Tüccarların beşer onar kuruş hisselele anonim şirketler açmasını ve bunun için de lâzım olan içtima ve ticaret bakımından lüzumlu neşir ve propaganda hürriyeti isteyebilmişti.

Zaten idealinin tahakkukundan sonra mantar gibi yerden fıskıran hisse senedli yerli şirketler beklenen hürriyyetin hangi maksad için olduğunu isbat etmiştir.

Merkezi arzı patlatıp çıkacak olan bu hurriyet çinin kafasında ıstırap çeken sınıf için zırnık yokdu.

Hurriyyet vavelyası arasında grev yapan şö-

mendöfer amelesinin, hürriyet fedaisi Hareket ordusunun keçe külâhlı kahramanları tarafından süngü ile dağıtılması da bu hurriyyetin ne kadar tek cepheli olduğunu tarihî bir hakikat olarak meydana koymaktadır.

Yalnız 1935-1936 modeli bazı gençlerin çıkardıkları Namık Kemal broşürü satılmışlara cevap vermeği lüzumsuz gördüğü için bu hakikatin ne derecede doğru olduğu anlaşılammıştır.

İşte bütün Namık Kemal. İşte hatta iltica ettiği İran topraklarında göğsünü yumruklayarak (Kaside) sinden beyitler okuyan sabık azerî tüccarının Namık Kemali. İşte (Atsız) çingenelikten — çok şükür — kurtaran Abdüllah çavuşun yaratıcısı.

İşte bu kahraman Namık Kemal, uğrunda seve seve can verdiği, ideal, bu memlekette ölümünden 20 sene sonra tahakkuk etmişti. Bu tahakkukun hikâyesi o kadar malûmdurki geçiyorum.

Zaten Namık Kemal meselesi de burada bitiyor. İşte son sözü:

Kendisi ve eserleri ölmüş, basit bir islâhattan ibaret olan ve hilâfette; padişahlıktan bir milimetre ileri geçemeyen, ideolojisi de tahakkuk et-

dikten sonra cılk çıkmış bir adamın arkasından 1935-1936 yıllarında, üniversitenin bir takım gençleri, hangi mevlûdu okuyorlar ?

Bize açık konuşun diyen delikanlılardan bunu olsun ah bir öğrenebilseydik !...

* * *

(Namık Kemal için diyorlarki) adlı anketimi tenkid eden Namık Kâşife gelince:

Genç çağdaşım,

İçinde, bana ve bazı adamlara (Satılmışlar) diye hücum ettiğin makaleni dikkatle okudum. Bilmem sen yazı yazdığın broşürü gözden geçirdin mi ?

Bir garib broşürdü o.

Evvelâ : kapak kötü idi. Yazı iki adım geriden okunmuyordu. Halbuki iddialı kitaplar daha göz alıcı, daha makyajsiz yapılır. Bana inanmazsan, Rükneddin Fethi ağabeyinin yeni çıkan küçük kitabının kabına bak.

Sonra : sonundaki gençlik marşına rağmen o broşür, bir kilo ekmek parasından fazla etmezdi. Onbeş kuruş çok para.

— Bunlar işin estetik ve iktisad tarafıdır. Be-

ni ve seni alakadar etmez, mi diyorsun? haklısın. Gelelim beni ve seni alâkadar edecek noktalara :

Makalende (anketçi, istediği adamlara, istediği sualleri sormuş) diye hatama işaret edilmiş. Fakat ateş parçası gibi broşüre bakdım. İkinci kısma bir takım suallerle, cevaplarını geçirmişler. Tıpkı söylediğim gibi yapmışlar. Bu marifet benim aklıma gelmemişdi. Bir insan herşeyi akıl edemiyor. Kollektif çalışmak işte bunun için iyidir. Ne yapalım atlamışım. Sağlığıma verin. Aralığa birde nasihat mektubu sıkışdırılmış. Mektubu beğenmedim sanma. Nihayet nasihat veriyor. Ona da şükür.

Bunlar da mı seni alakadar etmez? demek sen broşürün birbirini tutmayan yerleri ile alâkadar değilsin? demek sen de, tıpkı Zahir Sıdkı gibi Namık Kemale eserlerinden parçalar alarak hücum eden «Satılmışları» cevabsız bırakan tuhaf ve tuhalliği uzunluğunda kaybolmuş makaleni yazmakla vazifeni bitirmiş oldun? Pek alâ.

Fakat insan arayınca neler bulmuyor ki? Ben de araya araya nihayet seni alâkadar eden bir köşe yakaladım. İşte :

Bir konuşma esnasında İsmail Habibe sormuşsunuz :

— Acaba bu anketçi bu anketi neden yaptı?

Üstad cevap vermiş :

— Etrafı bulandırmak için...

Ben bay (İsmail Habib)i daha, (Fırat) nehri-
nin kiminle aşnaftına ettiğini, dişi mi, erkek mi ol-
duğunu yazmadan, (Tuna) hakkında natışerifler,
kasideler, medhiye ve mersiyeler donatmadan ta-
nıdım.

Resmî bir teşekkülün bir salonunda bir tarih
musahabesi vardı. Oraya ben de gitmişdim. Mu-
sahabe dehşetli bir şeydi amma, kör olsun, pek
az adam iltifat etmişdi. O kadar ki gazeteler için
resim çıkarılacakdı da bir oda içinde bir objektif
dolusu adam bulunmadı. Çaresiz arkadaşım la ba-
na da (buyurun resme) dediler. Hatta ben :

— Aman efendim biz dinleyiciyiz, deyince:

— Ne zararı var. Kalabalık olur. Diye kuru
kalabalıklığımızı yüzümüze vurdular. İşte bu top-
lantıda (1500) sene evvel milliyet davası güdmüş
bir büyük mütefekkinden (?) bahs olunmuşdu. Ya-
ni mevzu buydu. Düşün bir yol sayın çağdaşım

(1500) kûsur yıl evvel milliyet davası güdmüş feylesof. Ne ise bu ciheti erbabı halletsin. Seninle bana ne bundan?

Müşahabe bitince, 7-8 meşhuuur âlim konuşacak söz bulamayıp aralık aralık şeytan geçirirken ben kuru kalabalıktan olduğumu bir an unutarak söze girişdim ve yanık yanık.

— Efendiler dedim-Baylar değil. Zira o zaman baylık yokdu - bakıyorum maşallah vaktiniz var. Neden bu toplantılara gençleri de alışdırmıyorsunuz? İşte bu aralık pek alâ, üç dört delikanlı, eserlerini size okur, irşadınızla aydınlanırdı.

Bu sözüm—hiç unutmam— (Ismail Habib) in de dahil olduğu 7-8 kişilik meşhuuurlara bayağı tesir etmişdi. Hepsi teklifimi makûl buldulardı. Hatta, adaptasyonu, dünya çapında, menendsiz, bay Selâmi lzzet kâffesinden atik davranıp:

— Hemen şimdi başlayalım... hemen şimdi.. diye yüzüme bakmış ve (likri mel'unanemi) yanı eserlerimi kucaklayub getirdiğimi ve okumak için dokuz doğurduğumu keşfetmiş olduğunu anlatmışdı.

Ah ben... ah sersem, salak ben... bu karad

keskin feraseti ummadığım için mi nedir? mecmuayı eşarımı o günlük yanıma almamışdım. Hala yanarım bu dehşetli fırsata. İşte böyle ciddi, böyle alimane bir toplantıda uzakdan tanıdım üstadı. O da beni orada tanıdı.

Kimseye takdim edilmediğim için adımı bilip bilmediğinin farkında değilim. Fakat üstadlarımıza ne malûm değilki. Dün maksadımı gözlerime ve sözlerime bakar bakmaz keşfeden Selâmi İzzetin yanına bugün anketime bakarak eskarımı — bulandırıcılığına kadar—meydana çıkaran kerametli İsmâil Habib kurulmuş. Ben bunu çok görmiyorum.

Ne diyeyim hemen himmetleri hazır olsun hazretlerin.

Sen şimdi, eminim, benim bu hikâye ile ne ilişiğim var diyorsundur. Acele etme çağdaşın, acele etme geliyor:

Siz daha broşürünüzü çıkarmadan evvel, ben (Doğuş) mecmuasında bu anketi neden yaptığımı kısaca anlatmışdım. Halbuki İsmail Habibe fal bakdırmanızdan anlıyorumki Namık Kemal broşürünü çıkarmadan önce, Namık Kemalın eserleri gibi hakkında yazılanları da merak edip okumamışsınız.

Sakın yanlış anlamayın. Vallahi okumadan tenkid ediyorsunuz. Demek istemiyorum.

Hoş, siz :

— Bu da mi derd? diyeceksiniz. Evet. Bu da mı derd? O arayıp okumak, tetkik ve tahlil etmek basit insanlar içindir. Anasından su katılmamış dâhi doğanlar için değil... Mutabıkımız çağdaş?

Broşürü okuyan bir meraklı kari üşenmeden saymış. İçinde yüzlerce küsur defa tekerrür eden birkaç kelime varmış (Vatan), (Millet), (Türk) kelimeleri...

Ölmüş bir adamın sosyal kıymeti sade birkaç kelimenin nefislerle hasılı zarbından meydana konulamaz. Bunun için bir takım ilmi metodlar, bir takım umumî ölçüler vardır.

Bunu da ilk önce benden duyuyorsanız, ne mutlu bana.

Sayın çağdaşım—yahu! bu çağdaş da ne demek? — Namık Kaşif :

Senin adının ilk kelimesi ile benim adımın ilk kelimesi—ne garip tesadüf—üstünde münakaşa ettiğimiz mevzuun temelini teşkil ediyor. Sana

karşı duyduğum sempatinin büyük bir hissesi de bu tesadüfde. Binaenaleyh tesadüfün sempatisine güvenerek sana şunları da söylemeden susmayacağım:

Satılmak kötü şeydir. Burada birleşiyoruz. Zaten broşürünüzde bazı addamlara — bunların arasında ben de varım — tek hakaret olarak (satılmışlar) diyorsunuz.

Peki ya, (satmak) ona ne buyrulur çağdaşım. Namık Kemal için (kimseyi satmadan yaşadığı) diyen Kemal Tahire yuf olsun. Bir milletin (ırkayımümtaze)sini — ferdi bakımdan da olsa — eline alarak geri kalanını yok behasına, harac mezat satmağa ne dersin?

Hele, Beyoğlunda bir arka sokak var. Adı malûm ve meşhur. Orada bir sürü Emine, Ayşe, Fatma, bir papele vücudunu satıyor. Hemde bu tek papelin yarısını ev sahibine vermek şartile.

Bu sokak herhangi bir kasab dükkânı gibi, müşterisinin milliyetine bakmıyor. Tabii manzarası itibarile dünyaya bedel İstanbula gezmeğe gelen Fransız bahriyelileri, İtalyalı tayfalar da bir lirayı verip bu Ayşelerden, Fatmalardan, Eminelerden kâm alıyorlar. Satıyorlar etlerini... Cayır cayır vur aşağı, tut yukarı, satıyorlar. Satmak kötü şey çağdaşım. Satmak ve satılmak kötü şey. Yerden göğe kadar haklısın. Fakat ne yapalım. İşte satıyorlar.

Beyoğlunun o arka sokağı *(Vagon - li) değil ki gidip camını taşlasak, mezarlık değil ki varub

çelenk koysak. Satıyor el kızı nesi varsa karışabilirmisin ?

Hazır yanına kadar gitmişsiniz. Şunu da bir sorsaydınız ya.

Herhangi bir Namık Kemal'i inkâr eder etmez, neuzubillah çingeneleşeceğini vehmeden (Atsız) bu işe bakalım ne diyecekti ? Ah hatırlayıp sorseydiniz şunu bir. Eminim ki şöyle cevap alırdınız :

—O, kötü kadınların kanları muayene edilsin. Damarlarında muhakkak yüzde yüz, başka kan vardır.

Ben bunu yutmam. Sen bilmem inanır mısın çağdaşım.

Anadolunun göbeğinden, kocasını namaz kılariken, sevgilisi ile bir olup baltayla parçalıyan kadın, ve altı yaşında kızın ırzına geçen adam çıkıyor.

İstanbulun Halicinde evleneceği erkek kabul etmiyor diye çocuğunu boğan ana, (yevmiyemizi vermiyorlar) diye vali konağına ricaya giden amele hep aynı kelimenin şumulüne girmiş birer varlıktır.

Görülüyor ki tek kelimeler, bütün bu çiril çıplaklığı, vıcık vıcık zonklayan içtimaf çıbanları kökünden söküyor.

Dilerim ki, bu çıbanların derin sosyal köklerini söküp atmak senin gibi doktor olacak bir

çağdaşıma, halis kanlı adam arayıp bulmaktan güç gelmesin.

Binaenâlâzalik satmağı, satılmağı pek kurcalamasak derim.

* * *

Artık Namık Kemal meselesini anladınsa anladın.

Eğer halâ anlamadınsa, nafîle yere üstadların üstadı İsmail Habibe baş vurma. Çünkü bu mevzuda cümle hokkabazlarının söyleyebilecekleri ve yapacakları ilk ve son söz ve iş: (bulandırmak) olacaktır.

* * *

Broşürde beni, anketimin maksadı ve kafamın içindeki itibarile esrarengiz bulanlar olmuş onlara fırsat bulursan:

— Kemal Tahir deyiver, görmüyormusunuz, basit bir proleter delikanlısı. Ve sonra istersen ilâve et:

— Satılmışlardan biri...

Kemâl Tahir

Namık Kemali bir tarafa bırakalım iktidarınız varsa ilmî münaka- şaya geçiniz!...

585 Senesinde papazlar bir meclisi ruhanî akdetmişler ve bu mecliste kadının da erkek gibi bir ruhu var mıdır?... yoksa o nebatat ve hayvanat gibi ruhu olmıyan ikinci, üçüncü neviden bir mahlûkmudur diye münakaşa etmişler.

Bunu tarih kitaplarında okuduğumuz zaman nekadar çok güleriz değil mi?

Önümde, kabında Milli Türk talebe birliğinin armasını ve 1936 senesinin tarihini taşıyan bir kitab var.

Bu kitabın içinde, benim bir ankete verdiğim cevaba cevap veren bazı satırlar bulunuyor ve bu satırlarda da en, müthiş hakaret olarak bana; «bu kadın» diye hitab ediliyor. Ankette söylediğim fikirlere fikirle cevap verilmiyor da: «sen kadınsın sen daha erkekleşmedin. Biz saçı uzun, aklı kısa kadınların erkekleşmeden evvel büyük davalara karışmayacaklarını onların akılsız olduklarını biliriz», diyorlar.

Bunu söyleyenler, bu geri kafalı mürteciler Türk, İstanbul üniversitesinin talebelerindedir.

Buna gülemiyoruz, buna ağlamak lâzım.

Evet baylar. Ben kadını, ben kadın olmaktan utanmıyorum. Eğer Tabiat beni erkek de yaratmış olsaydı, ondan da utanmazdım.

Benim için gaye erkek veya kadın olmak değil; evvelâ (insan) olmaktır.

Eğer siz benim insanlığında bir kusur bulursanız onu bir suç olarak yüzüme vurunuz. Ben kadını bunu kimseden saklamak aklıma gelmei. Fakat sizin hitap ettiğiniz gibi: «bu kadın değilim». Ben o kadını ki sizin kadınlarınız evlerinde tırnaklarını törpüleyüp, boyarlar-ken; benim mürekkeble boyanan parmaklarım kalem tutmaktan nasır bağladı.

Bana cevap olan şu yazılarda birtek fikir yokki, münakaşa edeyim; yalnız birtek satır çok tuhaf onda: «Suad Devişe verilen «titir»e acıyoruz» deniliyor.

Acaba bana verilen hangi ünvana acıyorlar?... Ben ne kontesim, ne düşes, ne kraliçe, ne profesör, ne meclisi idare azası, ne de saylavım.

Ben muharririm. Hakkımda daha müsamahakâr olanlar edibdir diyorlar.

Eğer acıdıkları ünvan muharrir unvanıysa yook baylar !... Ona ilişemezsiniz, bunu bana kimse

babasının kesesinden rüşvet, iane, sadaka veya taltif makamında vermedi. Onaltı yaşından beri tam onaltı sene çalışarak onu kazandım. Hem de nasıl çalışarak. O ünvan benim yegâne servetim, biricik iftiharım ve ekmeğimdir.

Ben bu ünvana lâyık olduğumu yalnız Türkiyada değil, yedi milyon işsiz içinde; en aşağı beş-yüzbin işsiz münevveri olan Avrupa fikir merkezlerinde de kalemimle hayat mücadelesi yaparak isbat ettim.

* * *

Babam otuz sene sizin çalışmakta olduğunuz üniversitede profesörlük etmişti. Dürüst bir adamdı. Tedavi edilmekte olduğu bir ecnebi memleketinde on parasız olarak öldüğü gün; sefarethane bir Türk münevverinin çocuklarına, otuz senelik bir profesörünün cenazesini kaldırmak için ödünç para vermedi: "Konsoloshaneye müracaat ediniz," dedi. Konsoloshane: "Biz bununla meşgul değiliz Türk kulübüne gidiniz," dedi. Ve daha babamın cenazesi soğumadan; ağlıyarak telefonda konuştuğum Türk kulübünden: "Size cenazeyi kaldıracak kadar bu parayı ödünç veririz ama onbeş günde muhakkak iade edeceğinize dair bize bir senet verirmisiniz?," diye garib bir şey söylediler.

Ölü, Türk profesörünün ölüsü idi. Kalkacak cenaze üniversite profesörünün cenazesi idi. Ve

inanınız bana ben borç yapmayan, eğer yapacak olursam da ödeyen bir insanım. Esasen dolandırıcılık yapmıyordum. Facia ortada idi, ortada ölü vardı.

Telefonu kapadım. Türkiye İstanbul Üniversitesinde otuz sene ders vermiş professor İsmail Derviş'in kızı olarak değil, Muharrir Suad Derviş olarak yalnız iki senecik, tahrir hey'etinde, arada bir çalıştığım bir ecnebi gazetesinin müdüriyetini telefonla aradım ve başıma gelen felâketi söyledim. Telefonda bana: "Beş dakika sonra kasadan istediğiniz miktarı alabilirsiniz," dediler.

Bunu yapan bir ecnebi gazetesi idi. Bir ecnebi gazetesinde bir ecnebi muharrir olan Suad Dervişin babasının cenazesini kaldırmak için muavenet etti.

Ya benim o ünvanım olmasaydı. Baylar, sizin hocanız, hocalarınızın hocasının cenazesi sokakta kalıyordu.

O zaman ben bunu İstanbul gazetelerine yazdım. Hani millî haysiyetiniz... hani hitabatınız?... bir Türk profesörünün cenazesi ortada kaldı. Bir ecnebi gazetesi bir Tür muharririnin babasının cenazesini ortada bırakmak istemediği için muharrire ödünç para verdi.

Neden bu şey sizin asabiyetinize dokunmadı?... neden buna isyan etmediniz?... Buna isyan etmekten neden korkdunuz?...

Namık Kemal'in sakallı resmini göğsünüze takıp kürsülerde boş lâkırdı söylemek ve yarın

ecnebi sermayesine yol açmak isteyen, memleketi müstemleke haline koymak isteyen zihniyete, "liberalizm,, e iştıyakınızı bağırarak, size daha kolay geliyor değil mi ?..

Üç dört yıldızlı söz...

"Millet !... Vatan !... Ülkü,, diyorsunuz ve sonra ne yapıyorsunuz ?... palavra !...

Cephe alacakmışsınız ?..

Kime karşı ?... İnsanlığa, akıl, mantık ve hakikata karşı mı ?...

Dünyanın seyrini mi durduracaksınız?, Üniversitede okuyorsunuz... size reel kıymetler nedir öğretmiyorlar mı ? ...

Size müsbet bir fikir bildirmiyorlar mı ?

Yirminci asırdayız, müsbet konuşalım.

"Biz kadınla konuşamayız,, diye kaçmayınız. İlmî münakaşaya iktidarınız varsa meydan açık.

**

Bir hikâye hatırladım.

Bir insan kalabalık bir mecliste otururken :
"Bu odayı dolduran insanlardan yarısı delidir,, demiş. Oda halkı isyan etmiş. Onun üzerine hücum etmişler ve : "Bize tarziye ver, bizi tahkir ettin,, demişler. Ozaman adam yaptığı hatayı anlamış ve hemen tarziye vermiş : "Tarziye veriyorum. Bu odanın içindeki insanların yarısı akıllıdır. »

**

Namık Kemal istibdat devrinde meşrutiyeti özlemiş, üniversite gençlerinden bir zümre Namık

Kemal meşrutiyetini yıkan Cumhuriyet devrinde daha büyük tekâmüllere değil de meşrutiyete hasret çekiyor.

Buna acıdım. Ve acıdığım için yazısından tabip olduğunu ve bana kırılmış bulunduğunu anladığım birisi: «sen kadınsın, kadında akıl olmaz ve onda merhamet marazdır» diyor.

Hakkımda yazılmış sözler içinde en doğrusu bu. Hakikaten merhamet bu kadar uygunsuz bir yerde marazdır.

Ve ben; 1936 senesinde Namık Kemali göğsünde kokart olarak kullanan bu zümreye tarziye ediyorum :

«Ben onlara artık acımıyorum da.»

Suad Derviş

Kemal Tahire Açık Mektub

Ahbab ;

Ben de senin gibi (*Satılmışlar*) gurubuna dahil olan bir adamım ; ikimiz de aynı yolun yolcusu olduğumuz halde maalesef henüz karşı karşıya gelip bir iki lâf atmış değiliz. Buna rağmen senin birkaç yazını ve bu meyanda (Namık Kemal için diyorlar ki) isimli anketini okudum. Dürüst ifaden, alını açık konuşman, seni tanımadığım halde bende bir sempati uyandırdı.

Fakat geçen gün İ. Derinin elinde gördüğüm (1936 modeli gençler) yazını okuduktan sonra kanaatım değişti.

Keşke okumaz olaydım o yazıyı... Meğer sen ne izansız, ne hâlden anlamaz adamımsın... Kızma ahbabım kızma; Milli Türk talebe birliği gibi bu sözlerime birdenbire afallayıp hezeyan nöbetleri geçirme. Ve şunu iyi bil ki biz bir adama kafa tuttuk mu evvelâ sebebini söyler, sonra fiyakasını yaparız.

Ne ise bunlar kuru lâf, meseleye girelim ahbab :

Sen Milli Türk Talebe Birliğinin toy delikanlılarına ders verirken çok ileri gitmişsin doğrusu... Zavallı delikanlılara okumak, anlamak, dinlemek, aldatmak ve aldatmak gibi meselelerden bahset-

mişsin. Hakkın yoktur delikanlılara bu cihetten çatmağa...

Düşünmedin mi ki :

(Mukaddes ordugâh) kitabı ile üniversite profesör ve doçentlerinin cahil olduklarını ve okuduklarından birşey anlamadıklarını isbat eden Kerim Sadi cevapsız kaldı. Bu veledler ki onların kıymetli talebeleri...

Ve yine düşünmedin mi ki :

İstanbulun her semtinde tavlâ musabakalarının başladığı bu mevsimde üniversite gençlerinden okumak beklenir mi hiç... Bu Peyami Safadan yüreğinin akı ile yazılmış bir yazı beklemek kadar boş bir bekleyiş.

Hangisini yazayım ahabap, hangisini..

Delikanlılar her noktada haklı :

Millî Türk Talebe Birliğinin işleri başından aşkın ; senede 20 ihtifal, 3 kongre, 5 balo, 8 çay, gibi bütün yüksek tahsil gençliğini alâkadar eden hayatî meseleleri nasıl ihmal ederler de okumağa vakit bulurlar.

. Sonra Namık Kâşife cevap verirken : Millî Türk Talebe birliğinin broşürü çamur gibiydi diyorsun. İnsaf ahabap insaf...

Şunu göz önüne getir ki : Bu çocuklar, talebe adamlar, paralarını hesaplı kullanmak mecburiyetindedirler. Elleri geçen paranın bir kısmını tavlâ musabakalarına kaparo diye yatırdıktan son-

ra elde kalan para ile bundan iyi kitap çıkar mı, buna imkân var mı?

Fiat meselesine gelince :

Ekmek parası bulamıyan adamın okumağa hakkı yoktur, hattâ tahsil görmeğe bile... Üniversitenin mahut nizamnamesi hali vakti yerinde olmıyanları yüksek tahsil görmekten meneder. Bunları duymadınsa ve ilk defa benden işidiyarsan ne mutlu bana (!)

Yazımın sonunda (*satılmak*) kelimesine ben de bir defa daha temas etmeden geçemeyeceğim .

Bu (*satılmak*) kelimesi hakikaten yaman şey. Ben satılmanın ne demek olduğunda halâ müte-reddidim.

1500 mevcudu olan Hukuk Fakültesinin talebeleri, her sene talebe cemiyeti intihabatı sıralarında birkaç kişinin oyuncağı olur. Bunlar reylerini bir çaya, bir sinemaya veya bir bilmem neye mukabil kullanırlar.

Millî Türk Talebe Birliği kongrelerinde ruzname bilinmeden hep bir ağızdan «Evet efendim, hayır efendim» demek için toplatılan gençlerin haddi hesabı yoktur.

Şimdi, sana sorsam, «bu çocuklar top yekûn satılmıştır» dersin. Onlara sorsam senin ortada bulunan susturucu yazılarına bakıp «Kemal Tahir satılmıştır» derler.

Demekki bu satılmak, kelimesi telâkkiye bağlı

Bu günkü maada dođruyu söyleyene, merd ko-
nuşana satılmış diyorlarda birkaç dolabıcının oyun-
cađı olanlara demiyorlar.

Genclerin en modern düřüncelerle mücehhez
olduğunu nazarı itibare alırsak bahsı gene sen
kaybedersin ahbap.

A. Cevad

Burjuva Muharrirleri alnı Açık Konuşamıyorlar

Ne hikmettir, şu burjuva muharrirleri bir türlü alnı açık konuşamıyorlar Hepsinin dillerinin altında bir bakla var. Namık Kemal meselesi etrafında yazılan yazıları okudum, söylenen nutukları dinledim. Zavallıların sözlerinden hiç birşey anlamağa imkân yok. Bunlar :

1 — Ya çok korkaktırlar, meseleye doğrudan doğruya temas edemiyorlar.

2 — Yahut meseleyi herkesin anlayacağı bir şekilde ortaya koymaktan acizdirler.

3 — Veyahutta meseleyi hiç anlamıyorlar.

Bence bu üç vasıf da burjuvalarda mevcut. Fakat korkaklık ön safda yer tutuyor. Yazdıkları yazılarda mütemadiyen «böyle yaparız, şöyle atarız» diye palavra savurmaları bunu açıkca gösteriyor.

Önümüzde burjuvaların çıkardıkları iki broşür var.

I — Millî Türk talebe birliği broşürü; Bir sürü imza, beyitler v.s. Maksat meçhul.

II — Rükneddin ve Lebidin broşürü:

a — Beni kasdederek yazılan yazıda, okuma odalarının hasretinden; İtalya-Habeş harbinden, sirkden, palyaçodan bahsetmiş. Netice: Eş mana..

b — Köy mektupları yazmışlar. Tıbbî üstadları İsmail Habib gibi yazı serapa şiir ?! serapa vuzuhsuzluk dolu...

Halbuki muazzam bir köy meselesinden böyle şiirle ?! ima ile bahsedilmez. Mesele bütün büyüklüğü ile ortaya konulur.

(İt ürür kervan yürür) de işaret ettiğim gibi talebe birliği gençleri başlarında mahud reis Rukneddin olduğu halde köyleri dolaşırlar. Fakat hiç biri çıkıpta «köylü açtır, köylü cahildir, dertlerini dinlemek ve onlarla alâkadar olmak ister» diye gözle görünen bir hakikatı yazamadı.

Üstadlar,

Dereden, tepeden bahsetmek zamanı çoktan geçti. Bu çeşit edebiyat, şiir gibi güzel tatlı şeylere karnımız tok. Biz de okuma odalarının hasretini çekiyoruz. Fakat sizin gibi kahve köşelerinde pinekle-miyoruz yapılacak büyük işler var.

İçinizde alını açık konuşabilecek kim varsa çıksın karşımıza.

A. Cevad

Yusuf İzzettin

İntihar mı etti, öldürüldü mü?

Son haftanın en mühim havadisi olarak Yusuf İzzettinin kellesi bir tepsi üzerinde halka sunuluyor! Bu ölüm hakkında, bazıları intihar, bazıları cinayet diyorlar. Hattâ memleketin matbuat âleminde tanınmış iki muharriri, Ercüment Ekrem Talu ile Ziya Şakir bu birbirine zıt iki cereyanı temsil ederek karşılıklı yazılar yazıyorlar. Yalnız bu mesele hakkında kendisini — her hususta olduğu gibi — en ziyade salâhiyet sahibi gören mütefekkir, edip, hatip, aktör, udi, filozof, vatanperver, faşist, tabip, sabıka sol, sonra sağ — sol, sağ... bir iki... — Peyami Safa, ateş püskürerek demiştir ki :

— Ben, o zamanlar — yani yirmi beş sene evvel — memlekette hürriyeti ilân edip ilk defa olarak İttihat ve Terakki merkezini bir nutukla açmışım. Hiçbir kimse, hattâ şu bizim Enver ile Talât, bana sormadan bir iş görmezlerdi. Onun için işin iç yüzünü benden başka bilen yoktur. Hakikat şudur ki Yusuf İzzettin ne intihar etmiş ne de bir cinayete kurban gitmiştir, o, sadece ölmüştür.

«Tam bir Hafta,,dan»

AKIŞ KÜTÜPANESİ NEŞRİYATI **No. 1**

Anketi yapan: **A. CEVAD**

AVNİ MOGOL
F A İ K
FUAD SABİT
HÜSEYİN AVNİ
H. ŞEH SUVAR
İBRAHİM BELEN
İSMET HÜSNÜ
KEMAL TAHİR
MEHMET ZİYA
NACİ SADULLAH
NÂZİM HİKMET
NİHAD RİZA
NİYAZİ REMZİ
NURULLAH ATAÇ
SABAHAATTİN ALİ
SUAD DERVİŞ

NELER

HAZIRLIYORLAR?

Yakında çıkıyor

Fian : 10 kuruş